

Udenrigsministeriet

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg

Kopi: UPN

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Telefon +45 33 92 00 00
Telefax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
<http://www.um.dk>
Girokonto 3 00 18 06

Bilag

Sagsnummer

Kontor

2023-17903

EKN

12. juli 2023

SKRIFTLIG FORELÆGGELSE

Rådsmøde (udenrigsanliggender) den 20. juli 2023

Dagsordenen for rådsmøde (udenrigsanliggender) den 20. juli 2023 omfatter; *Ruslands aggression mod Ukraine, udenrigspolitiske aspekter af økonomisk sikkerhed og Tyrkiet* som diskussionspunkter. Punkterne forelægges hermed Folketingets Europaudvalg til orientering. Der henvises i øvrigt til samlenotatet for rådsmødet, som er oversendt til Folketingets Europaudvalg den 12. juli 2023.

Dagsordenspunkt 1: Ruslands aggression mod Ukraine

Det nærmere fokus for drøftelsen er endnu uklar, men situationen på jorden, opfølgning på arbejdet med global outreach, EU's militære støtte til Ukraine samt spørgsmålet om retsforfølgelse må forventes at blive genstand for drøftelse.

Ukraines modoffensiv fortsætter. Samtidig udfører Rusland stadig angreb på kritisk civil infrastruktur i det østlige og sydlige Ukraine. Der er fornyet uro blandt befolkningen efter forlydender om et muligt forestående russisk angreb mod atomkraftværket i Zaporozhzia.

Danmark var sammen med Ukraine vært for en drøftelse mellem nationale sikkerhedsrådgivere fra G7, EU, Brasilien, Sydafrika, Indien, Saudi-Arabien og Tyrkiet den 24. juni 2023. Formålet var at afsøge mulighederne for at fremme en fredsløsning. Mødet gav mulighed for udveksling af synspunkter på krigen i Ukraine og de forskellige fredsudspil, og afspejlede fælles interesse i at værne om FN-charteret og Ukraines suverænitet og territoriale integritet. Der var enighed om nytten af formatet, samt det formålstjenlige i at mødes igen. Med mødet i København er det lykkedes Ukraine at igangsætte en inklusiv diplomatisk proces, hvor en bredere kreds af lande har fået mulighed for aktiv deltagelse uden nødvendigvis at støtte alle dele i den ukrainske fredsførelse. I forlængelse heraf må det forventes, at arbejdet med global outreach bliver drøftet på rådsmødet.

Herudover kan der være en drøftelse af EU's fortsatte militære støtte til Ukraine med en status over de mange arbejdsspor, herunder træning af ukrainske styrker, donationer og fællesindkøb af ammunition og opskalering af ammunitionsproduktion.

Der er i EU-kredsen fortsat stor bekymring over Irans støtte til Rusland, herunder i form af leverancer af droner. Der forhandles pt. om muligheden for yderligere sanktioner relateret hertil.

Drøftelser om retsforfølgelse af Ruslands aggressionsforbrydelser i Ukraine pågår i den ukrainsk initierede kernegruppe, hvor der arbejdes på at skabe enighed om en model for et særtribunal. Der er tegn på øget interesse i at opnå konsensus, og flere medlemsstater – herunder i G7 – anser et ukrainsk-forankret, internationaliseret tribunal som den mest realistiske model.

Jeg vil på rådsmødet understrege den fortsatte og utvetydige danske støtte til Ukraine, herunder ift. militær støtte, behovet for globalt engagement og opbakning til Ukraine samt vigtigheden af retsforfølgelse af Ruslands aggressionsforbrydelser.

Dagsordenspunkt 2: Udenrigspolitiske aspekter af økonomisk sikkerhed

Der ventes en drøftelse af de udenrigspolitiske aspekter af økonomisk sikkerhed. Drøftelsen sker i kølvandet på det forslag til en europæisk strategi for økonomisk sikkerhed, som Kommissionen og den Høje Repræsentant præsenterede den 20. juni.

Ambitionen med strategien er at styrke EU's evne til at minimere de sikkerhedsrisici, der er forbundet med at have en åben økonomi. Spørgsmålet er steget i relevans i lyset af den usikre geopolitiske situation og den skærpede økonomiske og teknologiske konkurrence. Dagsordenen er ikke ny. Der er på EU-plan de seneste år udviklet en række værktøjer, f.eks. ift. screening af udenlandske investeringer, 5G-værktøjskassen og instrument til modvirkning af økonomisk tvang. Drøftelsen på rådsmødet ligger i forlængelse af drøftelsen på det seneste møde i Det Europæiske Råd om, hvordan vi i EU konkret anvender de instrumenter, vi har, og identificerer eventuelle mangler i vores værktøjskasse. Desuden ventes forslag om en fælleseuropæisk identifikation og vurdering af risici, herunder hvilke strategiske og kritiske teknologier og ressourcer, der skal underlægges særlige foranstaltninger. Som opfølgning på strategien og i lyset af modtagelsen blandt medlemslandene, vil Kommissionen muligvis fremlægge konkrete forslag til nye eller justerede værktøjer, herunder vedr. screening af udgående investeringer, eksportkontrol og forskning i dual-use teknologier. Hertil kommer fortsat udbygning af EU's netværk af handelsaftaler samt økonomiske, teknologiske og forsyningssikkerhedsmæssige samarbejder.

På rådsmødet vil jeg bakke op om arbejdet for en mere fælleseuropæisk strategisk tænkning om EU's økonomiske sikkerhed.

Jeg vil herudover understrege vigtigheden af at ramme balancen mellem behovet for øget beskyttelse af danske og europæiske strategiske interesser på den ene side og behovet for at undgå protektionisme og fragmentering af den globale økonomi på den anden side.

Jeg vil ydermere bakke op om en mere strategisk tilgang til brugen og håndhævelsen af eksisterende værktøjer på en måde, så vi sikrer et modstandsdygtigt EU og samtidig sikrer lige konkurrencevilkår, og at vi taler med én fælles EU-stemme globalt.

Det er vigtigt, at styrkelsen af EU's økonomiske sikkerhed sker med respekt for nationale kompetencer. Eventuelle nye værktøjer vil skulle have et klart og begrænset anvendelsesområde og bero på evidens for at undgå disproporcionale tiltag.

Slutteligt vil jeg understrege, at det transatlantiske samarbejde er helt centralt for EU's økonomiske sikkerhed. Globalt engagement, offensiv strategisk handelspolitik og partnerskaber spiller en afgørende rolle for, at EU kan sikre robusthed, diversificering og adgang til ressourcer.

Dagsordenspunkt 3: Tyrkiet

Der er på Rådsmødet lagt op til en bred drøftelse af EU's forhold til Tyrkiet.

Drøftelsen finder sted efter de tyrkiske præsident- og parlamentsvalg i maj. Selv om valgene foregik fredeligt og var præget af høj valgdeltagelse, var der mange eksempler på, at valgene ikke levede op til internationale standarder, herunder som følge af oppositionens manglende adgang til medierne. Rapporterne fra de internationale valgobservatørmissioner viser, at Tyrkiet fortsat har en række demokratiske udfordringer.

Regeringen ser generelt med stor bekymring på situationen i Tyrkiet. Sammen med partnerne i EU og andre internationale fora fastholder regeringen derfor presset på Tyrkiet for at efterleve grundlæggende rettigheder, retsstatsprincipper og internationale forpligtelser.

Samtidig er det væsentligt at huske, at Tyrkiet er en vigtig sikkerhedspolitisk allieret i NATO og en nøglepartner for EU. Derfor er det også nødvendigt at fastholde og udbygge samarbejdet med den tyrkiske regering på områder af fælles interesse som f.eks. migration og samhandel. Det er ikke i Danmarks og EU's langsigtede, strategiske interesse at isolere Tyrkiet.

Udvidelsesforhandlingerne med Tyrkiet har i praksis været sat i bero i mange år. Fra dansk side finder vi som bekendt ikke, at det giver mening at fortsætte EU-udvidelsesforhandlingerne med det Tyrkiet, vi kender i dag. Samtidig har vi en interesse i at udvikle et mere forudsigeligt samarbejde baseret på mekanismer, som begge parter kan acceptere.

EU's tilgang til samarbejdet med Tyrkiet tager udgangspunkt i rådskonklusionerne fra Det Europæiske Råd i juni 2021, hvori det fremgår, at EU vil samarbejde med Tyrkiet på en gradvis, proportionel og reversibel måde om at styrke samarbejdet på områder af fælles interesse.

DER-formand Michel og præsident Erdogan mødtes den 10. juli i forbindelse med NATO-topmødet i Vilnius. På mødet drøftede de ifølge Michel bl.a. muligheden for et fornyet engagement mellem EU og Tyrkiet samt Tyrkiets rolle i kornaftalen i Sortehavet og Sveriges kommende NATO-medlemskab. Mødet fandt sted i kølvandet på mødet i Det Europæiske Råd i slutningen af juni, hvor Kommissionen og den Højtstående Repræsentant blev bedt om at udarbejde en statusrapport om forholdet mellem EU og Tyrkiet. Denne rapport skal bygge videre på de instrumenter og samarbejds muligheder, der blev identificeret i 2021, med henblik på at fortsætte på en strategisk og fremadrettet måde. Drøftelsen på rådsmødet den 20. juli vil således være lejlighed til at levere indspark til denne rapport. Det er forventningen, at rapporten foreligger en gang til efteråret.

Jeg forventer, at der fortsat vil være generel enighed om behovet for en kritisk tilgang til Tyrkiet, herunder med bekymring over såvel den indenrigspolitiske situation som Tyrkiets udenrigspolitiske ageren. Samtidig forventes det, at der fra mange medlemslande vil være åbenhed over for et muligt fornyet engagement med Tyrkiet, idet dette dog vil afhænge af, om Tyrkiet fastholder en imødekommende kurs.

Jeg forventer herudover, at en bred gruppe medlemslande ønsker at drøfte samarbejdet med Tyrkiet ift. håndteringen af migration og flygtninge. EU-Tyrkiet-aftalen fra 2016 udgør fortsat grundlaget for dette samarbejde. Der er bred enighed om nødvendigheden af at fortsætte samarbejdet, herunder også ved fortsat at yde finansiel bistand til Tyrkiets håndtering af de knap 4 millioner flygtninge, heraf ca. 3,6 millioner syriske flygtninge, der befinder sig i landet. Finansieringen af aftalen gennem den såkaldte flygtningefacilitet udløber ved udgangen af 2023. Kommissionen har indtil videre lagt op til, at den fremover skal finansieres gennem EU's flerårige finansielle ramme, men det er endnu ikke fastlagt.

Endeligt er det muligt, at enkelte medlemslande vil ønske at drøfte situationen i det østlige Middelhav og Cypern-spørgsmålet. Spændingerne i det østlige Middelhav er aftaget de seneste par år, men de grundlæggende problemer er langt fra løst. Der er visse tegn på, at Tyrkiet nu ønsker at anlægge en mere samarbejdsvenlig kurs over for EU og de involverede medlemsstater i det østlige Middelhav. Det er dog for tidligt at sige, i hvilket omfang man fra tyrkisk side kan og vil levere på en sådan mere imødekommende kurs. Hvad angår Cypern-spørgsmålet har den nyvalgte cypriotiske præsident, Nikos Christodoulides, udtrykt ønske om, at EU indtager en større rolle i en revitaliseret fredsproces. I konklusionerne fra Det Europæiske Råd i juni d.å. slås det fast, at Det Europæiske Råd er dedikeret til en løsning inden for rammerne af FN og klar til at spille en aktiv rolle i den FN-ledte fredsproces. Det støtter vi fra dansk side selvsagt op om.

Lars Løkke Rasmussen